

ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ

ΙΔΕΕΣ • ΔΙΑΛΟΓΟΣ • ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Συνέντευξη στην **TANIA ΜΠΟΖΑΝΙΝΟΥ**

Ο πολυπολικός κόσμος είναι ήδη εδώ, λέει σε συνέντευξή του προς «Το Βήμα» ο Ζακί Λαϊντί, καθηγητής και διευθυντής έρευνας στη Sciences Po (Σχολή Πολιτικών Επιστημών) του Παρισιού. Ωστόσο προσθέτει ότι δεν πρέπει να βιαστούμε να διαγράψουμε τις ΗΠΑ διότι συνεχίζουν να έχουν τη μεγαλύτερη στρατηγική επιρροή στον κόσμο.

ΖΑΚΙ ΛΑΪΝΤΙ

Η παρούσα οικονομική κρίση πάντως αποτελεί μια ευκαιρία για την Ευρώπη, την οποία ο κ. Λαϊντί θεωρεί τη μεγάλη ευνοημένη της παγκοσμιοποίησης. Το ερευνητικό έργο του γάλλου καθηγητή στρέφεται κυρίως γύρω από την Ευρώπη και την παγκοσμιοποίηση, θέματα που πραγματεύονται πολλά από τα βιβλία του καθώς και άρθρα του στις εφημερίδες «Le Monde» και «Libération».

“Η κρίση είναι ευκαιρία για την Ευρώπη”

– Η παγκόσμια οικονομική κρίση αποτελεί αποτυχία της παγκοσμιοποίησης;

«Δεν το πιστεύω. Η παγκοσμιοποίηση είναι μια περίπλοκη διαδικασία που έχει διάφορες μορφές. Αυτό που διακυβεύεται είναι η ρύθμιση ενός παγκοσμιοποιημένου χρηματοπιστωτικού καπιταλιστικού συστήματος. Κανείς δεν πίστευε ότι η παγκοσμιοποίηση θα ήταν μια διαδικασία που δεν θα παρουσίαζε κανένα πρόβλημα και δεν θα περνούσε καμία κρίση. Χαρακτηριστικό του καπιταλιστικού συστήματος είναι να βιώνει κρίσεις, αλλά επίσης χαρακτηριστικό του είναι – και αυτό αποτελεί τη δύναμή του – η ικανότητά του να τις ξεπερνάει. Το να μιλάμε για αποτυχία δεν έχει νόημα. Δεν θα αλλάξουμε σύστημα».

– Η κρίση θα προκαλέσει το τέλος της παντοδυναμίας των ΗΠΑ ή τουλάχιστον θα αναδείξει την Ευρώπη ως παγκόσμιο παίκτη ίσο με τις ΗΠΑ;

«Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί όσον αφορά την επιρροή των ΗΠΑ διότι οι σχέσεις δύναμης εξελίσσονται με πολύ αργό ρυθμό. Πάντως πιστεύω ότι έχουμε ήδη εισέλθει σε ένα πολυπολικό σύστημα, κυρίως με την άνοδο χωρών όπως η Κίνα, που παρεμπιπτόντως αποδεικνύει πανηγυρικά ότι η παγκοσμιοποίηση αποτελεί πηγή διαφοροποίησης και πολυπολικότητας. Χωρίς την παγκοσμιοποίηση η Κίνα δεν θα βρισκόταν εκεί που βρίσκεται. Έχουμε εισέλθει σε μια πολυπολική λογική όπου οι ΗΠΑ είναι ένας πόλος μεταξύ άλλων και η ηγεμονία τους δεν θα μπορεί να ασκείται με τρόπο τόσο μονομερή όσο στο παρελθόν. Ωστόσο δεν πρέπει να βιαστούμε να βγάλουμε συμπεράσματα, διότι ακόμη και σε ένα πολυπολικό σύστημα οι ΗΠΑ παραμένουν η ισχυρότερη χώρα. Εκτός από την οικονομική τους δύναμη, που παραμένει μεγάλη παρά την κρίση, διαθέτουν και σημαντική στρατηγική ισχύ. Εγγυώνται την ασφάλεια της Ευρώπης, της Ιαπωνίας».

– Ποια είναι η θέση της Ευρώπης σε αυτόν τον πολυπολικό κόσμο;

«Από τη στιγμή που η Ευρώπη είναι ένας πόλος, έχει εξ ορισμού έναν ρόλο να παίξει. Ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει είναι να γίνει ένας ισχυρός πόλος. Βλέπουμε ότι στην οικονομική κρίση επικρατεί η ευρωπαϊκή προσέγγιση που βασίζεται στη μεγαλύτερη ρύθμιση των αγορών. Με αυτόν τον τρόπο η παρούσα κρίση μπορεί να αποτελέσει μια ευκαιρία για την Ευρώπη.

Τη λύση από τα αδιέξοδα της κρίσης αναζητούν οι ευρωπαίοι ηγέτες. Από χτες συζητούν στην Ουάσιγκτον στη συνάντηση του G20 για τη νέα αρχιτεκτονική του παγκόσμιου οικονομικού οικοδομήματος

Η πραγματικότητα δεν είναι απλή διότι η Ευρώπη, ακόμη και αν είναι εμπορική και οικονομική δύναμη, δεν έχει πολιτική ενότητα, άρα δεν είναι συγκρίσιμη με τους άλλους πόλους που σχηματίζονται γύρω από ένα κράτος. Αυτό αποτελεί πηγή αδυναμίας.

Η Ευρώπη μπορεί να ασκήσει την ισχύ της μέσω αυτού που αποκαλώ δύναμη των προδιαγραφών της. Παράδειγμα αποτελεί η επιρροή των ευρωπαϊκών στάνταρντ στη ρύθμιση του οικονομικού συστήματος. Δεν πρέπει όμως να έχουμε αυταπάτες: προσκρούουμε πάντα στην απουσία πολιτικής ενότητας. Τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν θέλουν να παραχωρήσουν ένα μέρος της κυριαρχίας τους. Εντοπίζω εδώ μια απόκλιση ανάμεσα στις εκπεφρασμένες επιθυμίες και στην πραγματικότητα».

– Μια ΕΕ που δεν μπορεί να συμφωνήσει σε ένα Σύνταγμα ή σε ένα σύστημα εύρυθμης λειτουργίας των «27» μπορεί να σταθεί αξιόπιστο απέναντι στις ανερχόμενες δυνάμεις όπως η Κίνα, η Ινδία, η Ρωσία;

«Δεν πιστεύω ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα δεν λειτουργεί. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, εν αντιθέσει προς την ευρέως διαδεδομένη άποψη, οι «27» λειτουργούν μάλλον καλά και μάλιστα γενικώς καλύτερα από το παρελθόν. Οι διαδικασίες απλουστεύθηκαν και είναι πιο γρήγορες, η συνεργασία ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό

Εκδήλωση στο Γαλλικό Ινστιτούτο

Ο κ. Ζακί Λαϊντί θα δώσει διάλεξη με θέμα «Ποια είναι η θέση της Ευρώπης σε έναν πολυπολικό κόσμο» την ερχόμενη Πέμπτη 20 Νοεμβρίου 7.30 μ.μ. στο Γαλλικό Ινστιτούτο (Σίνα 31). Μετά τη διάλεξη θα ακολουθήσει συζήτηση με τον κ. Λουκά Τσούκαλη, καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και πρόεδρο του ΕΛΙΑΜΕΠ. Τη συζήτηση θα διευθύνει ο διευθυντής Συντάξεως του «Βήματος της Κυριακής» κ. Γιάννης Καρτάλης. Την εκδήλωση συνδιοργανώνουν «Το Βήμα» και το Γαλλικό Ινστιτούτο.

Συμβούλιο και στο Ευρωκοινοβούλιο λειτουργεί καλύτερα από πριν. Ωστόσο σε πολλά ζητήματα δεν υπάρχει ενότητα. Το πρόβλημα είναι ότι τα κράτη-μέλη δεν βλέπουν με τον ίδιο τρόπο το ευρωπαϊκό συμφέρον. Δείτε στο ζήτημα της ενέργειας πώς αντιμετωπίζει η Πολωνία τη Ρωσία και πώς η Ελλάδα. Δεν την αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο, γι' αυτό έχουν αναγκαστικά διαφορετικές στρατηγικές. Δεν μπορούμε όμως να πούμε ποιος υπερασπίζεται καλύτερα το ευρωπαϊκό συμφέρον».

– Αυτό δεν κάνει την ΕΕ λιγότερο αξιόπιστη σε παγκόσμιο επίπεδο;

«Εξαρτάται τι εννοούμε με τον όρο “αξιόπιστη”. Ποτέ δεν θα είναι τόσο αξιόπιστη όσο ένα κράτος. Δεν είμαστε ένα ευρωπαϊκό έθνος-κράτος ούτε ένας λαός. Έχουμε κοινά στοιχεία, θέλουμε να κάνουμε πράγματα μαζί, όμως εξ ορισμού όλα είναι λίγο πιο δύσκολα. Δεν είμαστε ένα κράτος με μια κυβέρνηση που μπορεί να πάρει το ένα ή το άλλο μέτρο. Επιπλέον, δεν εγγυόμαστε την ίδια μας την ασφάλεια. Την εγγυώνται οι ΗΠΑ. Μπορούμε λοιπόν να είμαστε αξιόπιστοι; Σε πολλούς τομείς, ναι. Στον εμπορικό τομέα είμαστε η πρώτη δύναμη παγκοσμίως. Όταν καταφέρουμε να αποκτήσουμε μια κοινή πολιτική, θα γίνουμε πιο αξιόπιστοι. Όταν εμφανιζόμαστε πολιτικά ενωμένοι, γινόμαστε πιο αξιόπιστοι: όταν όχι, λιγότερο.

Υπάρχουν βεβαίως και ενδιάμεσες καταστάσεις.

Η οικονομική κρίση είναι διφορούμενη από αυτή την άποψη, διότι από τη μια πλευρά έδειξε ότι τα κράτη-μέλη είναι σε θέση να λάβουν μια σειρά αποφάσεις, αλλά από την άλλη μπόρεσαμε να λάβουμε κοινές αποφάσεις με βάση ένα “διευθυντήριο” των μεγάλων κρατών. Το τοπίο λοιπόν έχει αντιφάσεις».

– Η ΕΕ θα μπορέσει να δεχθεί νέα μέλη στο άμεσο μέλλον, όπως την Κροατία ή τα κράτη που περιμένουν το πράσινο φως για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων;

«Η ένταξη της Κροατίας είναι τετελεσμένη. Στο μέλλον θα ενταχθεί και η Σερβία, όπως και άλλα βαλκανικά κράτη. Αυτό θα γίνει σε πέντε, 10 ή 15 χρόνια; Κανένας δεν γνωρίζει».

– Στο άμεσο μέλλον η πόρτα είναι κλειστή;

«Δεν είναι πάντως ανοιχτή. Το ζήτημα είναι αν είναι κλειστή ή αν είναι κλειδωμένη. Το μεγάλο ερώτημα παραμένει η Τουρκία, για την οποία μιλάμε επί 15-20 χρόνια».

– Έχετε υποστηρίξει ότι η Ευρώπη είναι «ψευδοθύμια» της παγκοσμιοποίησης. Τι εννοείτε;

«Όταν το είπα πήρα θέση εναντίον όσων, κυρίως στη Γαλλία, υποστηρίζουν, όπως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ότι η Ευρώπη είναι υπερβολικά ανοιχτή στον ανταγωνισμό, δεν προστατεύεται αρκετά, είναι ευάλωτη – καλλιεργούν ένα αίτημα ευρωσκεπτικισμού. Διαφωνώ με όλα αυτά γιατί τα θεωρώ αβάσιμα».

– Πιστεύετε ότι ωφελήθηκε από την παγκοσμιοποίηση;

«Η Ευρώπη ωφελήθηκε βαθιά από την παγκοσμιοποίηση. Είναι από τους μεγάλους ευνοημένους. Γνωρίζετε ποιος είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο; Η Γερμανία. Οι ευρωπαϊκές χώρες εξαγωγήν πολύ περισσότερα προς τις αναπτυσσόμενες χώρες από ό,τι οι ΗΠΑ. Αρα η Ευρώπη έχει απόλυτη ανάγκη την παγκοσμιοποίηση. Αυτό δεν σημαίνει ότι η παγκοσμιοποίηση δεν προκάλεσε προβλήματα στην Ευρώπη, προβλήματα προσαρμογής, μια σειρά από κοινωνικά προβλήματα, βιομηχανίες απειλούνται με κλείσιμο, αλλά ευθύνη έχουν και τα κράτη. Δεν πιστεύω όμως ότι υπάρχει πραγματική εναλλακτική λύση, ούτε ότι οι λύσεις στα προβλήματα θα βρεθούν με μια πολιτική προστατευτισμού. Στην Ευρώπη παράγουμε το 25% του παγκόσμιου πλούτου, ενώ είμαστε το 8% του παγκόσμιου πληθυσμού».